

τὸ τρίτο, τὸ καλύτερο, τὴν ἅγια τράπεζά μας,
 μὴ μᾶς τὴν πάρουν τὰ σκυλιὰ καὶ μᾶς τὴν μαγαρίσουν».
 Ἡ Δέσποινα ταράχτηκε, κ' ἐδάκρυσαν οἱ εἰκόνες.
 «Σώπασε, κυρὰ Δέσποινα, καὶ μὴ πολυδακρύζης
 πάλι μὲ χρόνους, μὲ καιρούς, πάλι δικὰ σὰς εἶναι».

Τὰ τραγούδια αὐτὰ διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ἐκπράξουν μὲ βαθεῖαν ἀπλότητα συναίσθημα ἐγκαρτερήσεως πρὸς τὰ μεγάλα ἐθνικὰ δεινὰ καὶ βεβαίαν τὴν ἐλπίδα τοῦ δουλωθέντος γένους περὶ ἐλευθερίας καὶ ἀνορθώσεως. Εἶναι δ' ἀληθῶς ἄξιον θαυμασμοῦ, ὅτι ταῦτα ἐγεννήθησαν καθ' ὃν χρόνον τὸ ἔθνος ἐφαίνετο ἀπολέσαν τὰ πάντα, πεσοῦσης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ οὐδαμῶθεν ὑπέφωσκέ τις ἀκτις ἐλπίδος¹.» Εἰς ταῦτα δύναμαι νὰ προσθέσω, ὅτι εἰς τὰ θρηνησάντα τῶν πτώσιν τῆς πρωτεύουσης τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ δημοτικὰ τραγούδια ἐνυπάρχει ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς πολιτικῆς τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ, ἡ ὁποία ἀπεκλήθη «Μεγάλη Ἰδέα», καὶ τὴν ὁποίαν τόσον σαφῶς καθόριζεν ἑκπαλαί ἢ μὴ ὑποδουλωθεῖσα ἐθνικὴ ψυχὴ. Τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν βεβαιότητα αὐτὴν περὶ ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος ἐξέφρασε καὶ ὁ ἄγνωστος ποιητὴς τοῦ τραγουδιοῦ διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τραπεζοῦντος μὲ τὸν στίχον, τοῦ ὁποῖου ἡ ἔννοια δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐξάρσεως :

Ἡ Ρωμανία κὶ ἂν πάρθηκε, ἀνθεὶ καὶ φέρει κὶ ἄλλα.

Ἀπέναντι τοῦ ποιητικοῦ, ἔσον καὶ ψυχικοῦ, ὕψους, τὸ ὅποιον ἐγκλείεται εἰς τὴν «βαθεῖαν ἀπλότητα» τῶν τραγουδιῶν αὐτῶν, ὀλη ἢ κλασικίζουσα μεγαλορρημοσύνη πολλῶν λογίων, γραφάντων θρήνους διὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν συμφορὰν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, φαίνεται ψυχρὰ καὶ ἄνευ πραγματικῆς συγκινήσεως.

Τὰ Κλέφτικα δημοτικὰ τραγούδια, περισσότερα τὸν ἀριθμὸν καὶ ποιοτικῶς ἀνώτερα τῶν ἱστορικῶν δὲν διακρίνονται πολλάκις ἀπὸ τούτων ἢ ἐξ ἐσωτερικῶν μόνον γνωρισμάτων, διότι καὶ τὰ κλέφτικα θέμα κύριον ἔχουν τὴν ἐξύμνησιν τῶν κατορθωμά-

1. Ν. Πολίτης εἰς «Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.»
 Ἐκδόσεις δευτέρα Ἀθῆναι 1925. Σελ. 4.

